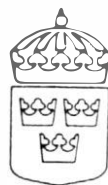

Motion till riksdagen

1989/90:Ju9

av Rolf Dahlberg m.fl. (m)

med anledning av prop. 1989/90:7 om
försöksverksamhet med samhällstjänst

Mot.
1989/90
Ju9-10

I motionen föreslås en lag om försöksverksamhet med samhällstjänst. Från moderat sida har vi sedan flera år tillbaka efterlyst en ny påföljd benämnd samhällstjänst. Vi finner det därför i och för sig tillfredsställande att en proposition nu har framlagts i denna fråga. Det finns emellertid inslag i regeringens förslag som vi inte kan biträda. Detta skall vi utveckla närmare nedan.

Enligt propositionen skall försöksverksamheten pågå under tre år men endast omfatta brottmål som provas av Uppsala, Linköpings, Helsingborgs, Malmö eller Gävle tingsrätt. Vi menar att en sådan verksamhet skulle strida mot grundläggande principer om likabehandling inom straffrätten.

Lagrådet har vid sin granskning av ärendet framhållit: "Det är emellertid en allmän rättsgrundsats att lika brott skall föranleda lika straff och att vissa personer eller persongrupper vid rättstillämpningen inte skall gynnas eller missgynnas." Lagrådet konstaterade vidare: "De grundläggande principerna om lika behandling inom straffrätten talar för att möjligheten att under försöksperioden ådömas skyddstillsyn i förening med samhällstjänst inte bör tillkomma endast de yngre lagöverträdare som döms av vissa tingsrätter."

Beklagligtvis har lagrådet trots allt godtagit den föreslagna försöksverksamheten. Detta har skett med hänvisning till det argument som anförs i propositionen, nämligen att en rikstäckande verksamhet skulle erfordra alltför stora resurser. Ett sådant resonemang kan vi för vår del inte acceptera. Principen om likabehandling inom straffrätten bör inte ifrågasättas eller sättas ur spel med anledning av budgetmässiga överväganden. Vi menar att ett sådant betraktelsesätt inte hör hemma i en rättsstat. Försöksverksamheten bör därför omfatta hela landet.

Enligt propositionens förslag skall samhällstjänst åläggas i form av en föreskrift vid dom på skyddstillsyn. Vi motsätter oss detta förslag. I enlighet med vad frivårdskommittén föreslog (SOU 1984:32) bör samhällstjänst knytas till påföljden villkorligt fängelse. Rätten skulle alltså döma ut ett fängelsestraff men samtidigt medge anstånd med straffets verkställighet. En sådan ordning medför flera fördelar.

Påföljdens allmänpreventiva effekt stärks avsevärt till följd av det konkreta straffhot som genom det villkorliga fängelset vilar över lagöverträdaren. Tack vare det utmätta fängelsestraffet markeras också proportionaliteten mellan brottet och straffet. En annan fördel är att det villkorligt med-

givna anståndet enkelt kan förverkas vid misskötsel. Domstolen bör ges möjlighet att därvid ta hänsyn till i vilken utsträckning samhällstjänsten genomförts. Vidare innebär en påföljd av denna typ en större press på den dömde att genomföra samhällstjänsten genom att han hela tiden vet vad han riskerar vid ett misslyckande. Ett system med villkorligt fängelse innebär dessutom – till skillnad från regeringens modell – att samhällstjänsten på ett snabbt och enkelt sätt kan omvandlas till ett villkorligt fängelsestraff.

Om samhällstjänsten konstrueras på detta sätt framförs ett klart och entydigt budskap att den utgör ett förtroende som visas den dömde. Det förtjänar vidare att påpekas att i såväl Danmark som Norge är samhällstjänsten kombinerad med villkorlig dom.

Vi vill i detta sammanhang betona det angelägna i att påföljden samhällstjänst får en strikt tillämpning. Det måste finnas en god och regelbunden övervakning av hur den dömde utför sin samhällstjänst. Misskötsel – såvida inte av bagatellartad natur – bör så gott som undantagslöst resultera i att domstolen förordnar om att fängelsestraffet skall verkställas.

Propositionens förslag om samhällstjänst innebär att denna närmast blir ett moment i påföljden skyddstillsyn. Vi menar att detta är felaktigt. Samhällstjänst är i praktiken en helt ny påföljd i vårt påföljdssystem. Lagrådet framhåller att det finns starka skäl för att samhällstjänst bör konstrueras som en ny, fristående påföljd. Lagrådet framhåller vidare att det i lagtexten saknas bestämmelser om förutsättningar för samhällstjänst.

Enligt vår mening bör föreskrifterna om samhällstjänst inrymmas i ett eget kapitel i brottsbalkens tredje avdelning, i vilken de olika påföljderna behandlas separat. Mot bakgrund av att en försöksverksamhet skall pågå under tre år och att denna kan föranleda lagändringar bör samhällstjänst dock behandlas i en särskild lag tills vidare. Då försöksverksamheten utvärderats och erforderliga förändringar av bestämmelserna skett bör dock reglerna om samhällstjänst införas i brottsbalken.

Det bör ankomma på vederbörande utskott att utarbeta erforderlig författningstext.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen, med avslag på regeringens förslag i denna del, beslutar att försöksverksamheten med samhällstjänst skall omfatta brottmål som prövas av samtliga tingsrätter,
2. att riksdagen beslutar att samhällstjänst skall ådömas i förening med villkorligt fängelse i enlighet med vad i motionen anförts,
3. att riksdagen, under förutsättning att riksdagen beslutar i enlighet med yrkande 2 ovan, som sin mening ger regeringen till känna att den som missköter en honom ådömd samhällstjänst i regel skall avtjäna tidigare utmätt fängelsestraff,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-

tionen anförts om att bestämmelserna om samhällstjänst skall inrymmas i brottsbalken.

Mot. 1989/90
Ju9

Stockholm den 25 oktober 1989

Rolf Dahlberg (m)

Allan Ekström (m)

Ewy Möller (m)

Charlotte Cederschiöld (m)

Filip Fridolfsson (m)

Eva Björne (m)

Jerry Martinger (m)

Göthe Knutson (m)

Birgit Henriksson (m)

Göran Ericsson (m)

Inger Koch (m)

Carl G Nilsson (m)